

HRVATSKI SABOR

Odbor za informiranje,
informatizaciju i medije

KLASA: 022-03/23-01/129

URBROJ: 6521-22-23-

Zagreb, 7. prosinca 2023.

ODBOR ZA EUROPSKE POSLOVE
Predsjednik Domagoj Hajduković

Predmet: Mišljenje o Stajalištu Republike Hrvatske o Prijedlogu uredbe Europskog parlamenta i Vijeća o uspostavi zajedničkog okvira za medijske usluge na unutarnjem tržištu (Europski akt o slobodi medija) i izmjeni Direktive 2010/13/EU COM (2022) 457, D.E.U. br. 22/028

Odbor za informiranje, informatizaciju i medije raspravio je na 48. sjednici, održanoj 7. prosinca 2023. godine Stajalište Republike Hrvatske o Prijedlogu uredbe Europskog parlamenta i Vijeća o uspostavi zajedničkog okvira za medijske usluge na unutarnjem tržištu (Europski akt o slobodi medija) i izmjeni Direktive 2010/13/EU COM (2022) 457, koje je Odboru za informiranje, informatizaciju i medije, sukladno članku 154. stavku 1. Poslovnika Hrvatskoga sabora, dostavio Odbor za europske poslove, aktom od 27. listopada 2023. godine.

Stajalište Republike Hrvatske o ovom Prijedlogu uredbe usvojila je Koordinacija za unutarnju i vanjsku politiku Vlade Republike Hrvatske Zaključkom KLASA: 022-03/23-07/423, URBROJ: 50301-21/22-23-2 na sjednici održanoj 23. listopada 2023.

U uvodnom obrazloženju ministrica kulture i medija rekla je da je donošenje Europskog akta o slobodi medija dio jednog većeg paketa propisa koji se tiču medija, medijskih sloboda i položaja novinara. To treba staviti i u kontekst šireg procesa rasprave koji se tiče demokracije i uopće budućnosti Europske unije jer su mediji i neovisnost medija kao i slobodno izvještavanje prepoznati kao ključni za očuvanje vrijednosti Europske unije, a pogotovo demokratskih vrijednosti. Radi se o Uredbi koja će se činom usvajanja primjenjivati izravno. Republika Hrvatska priklonila se stavu onih država članica koje podupiru donošenje ovog akta. Postoje određene dvojbe oko nadležnosti Europske unije i nadležnosti nacionalne razine. U samoj Uredbi naglasak je na prekograničnom prometu medijskih usluga čime se želi omogućiti javnim i privatnim medijima da lakše djeluju preko granica na unutarnjem tržištu Unije i to bez nepotrebnog pritiska i vodeći računa o digitalnoj transformaciji medijskog prostora. Moguće je da države članice detaljnije, a u nekim slučajevima i strože urede neka područja, a što je definirano člankom 1. Prijedloga uredbe. Naš Zakon o elektroničkim medijima puno strože i detaljnije propisuje odredbe o transparentnosti vlasništva i transparentnosti financiranja medija. Tu je i uspostava digitalnog registra koji će biti donesen, a financiran je iz Nacionalnog plana oporavka i otpornosti, donošenje Direktive o SLAPP tužbama za koju je nadležno Ministarstvo pravosuđa i uprave te pitanje sigurnosti novinara gdje je potpisan Protokol u suradnji s Hrvatskim novinarskim društvom, Sindikatom novinara Hrvatske i Ministarstvom unutarnjih poslova, a temeljem Preporuke iz 2021. godine za sigurnost novinara i uvažavajući

smjernice Europskog akta o slobodi medija, što je na svim međunarodnim skupovima okarakterizirano kao dobra praksa.

Prijedlog uredbe sadrži 4 poglavlja i to: I. Opće odredbe, II. Prava i dužnosti pružatelja i primatelja medijskih usluga, III. Okvir za regulatornu suradnju i unutarnje tržište medijskih usluga koje dobro funkcionira i IV. Završne odredbe. Prijedlog se bavi reguliranjem sljedećih područja: zaštita uredničke neovisnosti, zabrana upotrebe špijuskog softvera protiv medija, neovisni javni mediji, provjera medijskog pluralizma, transparentno državno oglašavanje, zaštita medijskih sadržaja na internetu i novo pravo korisnika na prilagodbu medijske ponude.

Na kraju je ministrica istaknula da se nada da će se u mandatu sljedećeg predsjedništva Vijeća EU Europski akt o slobodi medija usvojiti i na taj način osigurati da i ovaj važan segment europske regulative koja se tiče neovisnosti i slobode medija, a sve u kontekstu jačanja europske demokracije, bude usvojen.

U raspravi je postavljeno pitanje vezano uz područje primjene EMFA-e te uspostavu zajedničkih pravila za funkcioniranje unutarnjeg tržišta u području medija, odnosno konkretno, izričaj usko vezan uz nacionalnu sigurnost, problem koji ističu Francuska i Češka. Člana Odbora interesiralo je koji je to problematičan izričaj. Odgovoreno je da se tu radi o finoj granici kod primjene načela razmjernosti, slobodi, neovisnosti, zaštiti izvora podataka i zabrani korištenja bilo kakvog špijuskog softvera te sa druge strane nacionalnoj sigurnosti. Upravo u Francuskoj se dogodio slučaj u privođenja novinarko koja je znala da javno iznosi podatke koji su u trenu objave bili zaštićeni određenim stupnjem tajnosti te je njihovo javno objavljivanje moglo ugroziti nacionalnu sigurnost.

Vezano uz Odjeljak 5. Zahtjevi za mjere i postupke za dobro funkcioniranje medijskog tržišta, članke 20., 21. i 22. Prijedloga uredbe, a nastavno na nacionalnu sigurnost, raspravljalo se i o pitanju vlasništva medija, odnosno transparentnosti i javne objave vlasničkih udjela svih medija. Naglašena je važnost javne objave vlasništva, objave promjena vlasničkih udjela i izvora financiranja medija čime bi sami mediji povećali povjerenje građana, a što bi bilo i u skladu sa odredbama Zakona o elektroničkim medijima.

Tijekom rasprave veliku pažnju dalo se zabrani ugradnje špijuskog softvera, a vezano uz čl. 4. predmetnog Prijedloga uredbe pri čemu je izražena bojazan da bi se neka informacija mogla klasificirati kao informacija od nacionalne sigurnosti te bi tu moglo doći do zloupotreba. Pojašnjeno je da se radi o ugradnji špijuskog softvera ukoliko netko sudjeluje u nekoj aktivnosti koja može naštetiti nacionalnoj sigurnosti te je u trenutnom tekstu Prijedloga uredbe izbrisan dio koji se odnosi na članove obitelji, a što je u skladu sa ustavnopravnim ograničenjima u državama članicama. Za primjer je spomenut slučaj zabrane djelovanja nekim medijima u početku agresije na Ukrajinu jer su nedvosmisleno prepoznati kao kanali širenja dezinformacija u okviru vođenja hibridnog rata. Odluku o tome da li nešto predstavlja prijetnju nacionalnoj sigurnosti donose službe zadužene za to, a koje ujedno imaju i potrebne informacije. Predstavnik Vlade je naglasila kako se ovdje ne radi o sprječavanju izvještavanja već o činjenici zaštite nacionalne sigurnosti te kako su sve države članice oprezne oko predmetnog članka.

Vezano uz isto pitanje spomenuto je i kako je Europska federacija novinara skupljala potpise u kontekstu korekcije predmetnog članka gdje je bio prijedlog da se odredba može prihvatiti ukoliko postoji sudski nalog. Zaključeno je kako već u trenutnom tekstu Prijedloga uredbe postoji osiguranje u vidu čl. 52. Stavka 1. Povelje i drugog zakonodavstva Unije te kako

je sljedeći trijalog predviđen za 15. prosinca 2023. godine na kojem će se posebna pažnja posvetiti tom pitanju.

Nadalje, raspravljalo se i o članku 24.2. Prijedloga uredbe koji propisuje obvezu javnih vlasti da javno objavljuju informacije o državnom oglašavanju, osim za područja sa manje od 100 000 stanovnika. Istaknuto je kako je stav Republike Hrvatske da se ne spominje broj stanovnika kao prag i da se odnosi na sve medije bez iznimke, a kako je i propisano u Zakonu o elektroničkim medijima. Spomenuta je i problematika neovisnosti novinara i redakcija u odnosu na vlasnike medija, odnosno nakladnike.

Nakon provedene rasprave, Odbor je sukladno članku 154. stavku 2. Poslovnika Hrvatskoga sabora, većinom glasova (sa 6 glasova „ZA“ i 2 „SUZDRŽANA“ glasa) utvrdio sljedeće

MIŠLJENJE

Podržava se Stajalište Republike Hrvatske o Prijedlogu uredbe Europskog parlamenta i Vijeća o uspostavi zajedničkog okvira za medijske usluge na unutarnjem tržištu (Europski akt o slobodi medija) i izmjeni Direktive 2010/13/EU COM (2022) 457.

Za izvjestitelja na sjednici Odbora za europske poslove određen je Josip Borić, predsjednik Odbora.

PREDSJEDNIK ODBORA

Josip Borić

